

Lohjan kaupunginhallitus

PL 71
08101 Lohja

19.3.2010

LAUSUNTO VALTUUSTOALOITTEESTA KOSKIEN JÄTEMUOVIN HYÖDYNTÄMISTÄ LOHJALLA

Rosk'n Roll Oy Ab:n (RR) hallitus antaa otsikkoasiasta seuraavan lausunnon.

Toimivalta

Lohjan kaupungin ja Rosk'n Roll Oy Ab:n (RR) ns. erillissopimuksen (kv 12.4.2006) 5.5 §:n mukaan RR järjestää alueellisen hyötyjätteiden keräyksen Lohjalla. Tämä on sopusoinnussa muiden kuntien kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen kanssa. Kaupunki on käytännössä siirtänyt RR:lle kaupungin vastuulla olevien jätteiden (nyt asutus, julkiset rakennukset) käsittelyn ja hyödyntämisen. Vaikka kaupungissa on pääosin sopimusperusteinen kuljetus, jätteiden kierrätys ja muu hyödyntäminen esim. energiana sekä käsittely kaatopaikalla tapahtuu kunnan (käytännössä RR:n) päättämällä tavalla. Suomen jätelainsäädäntö ei tunne sopimusperusteista hyödyntämistä tai käsittelyä, eikä sellainen ole ollut ehdolla myöskään jätelain kokonaisuudistuksessa, vaikka toisin on julkisuudessa ja lobbaustilaisuuksissa annettu ymmärtää. Kuntavastuu on voimassa, ellei tehtävää ole lailla siirretty tuottajajärjestöille, kuten on esim. sähkö- ja elektroniikkaromulla. Jätteen kierrätyksen ja muun hyödyntämisen organisointi kuntien puolesta on alueellisen jätehuoltoyhteistyön kulmakiviä, ja se on tapahtunut RR:n perustamisesta 1993 lähtien keskitetysti myös Lohjalla.

Tulevat vaatimukset

EU:n jätedirektiivi on toimeenpantava Suomen lainsäädännöllä 12.12.2010 mennessä. Tämä tulee tapahtumaan jätelain kokonaisuudistuksella, jota on valmistelu JÄLKI-työryhmässä. Työryhmän esitys on lausunnolla. Aloitteessa esitetystä poiketen 50 %:n uudelleenkäyttö- ja kierrätysvaatimus koskee tämän hetken käsityksen mukaan paperia, metallia, muovia ja lasia yhteensä, ei kutakin jaetta erikseen. Direktiivin vaatimus koskee Suomen valtiota, eikä vielä ole tiedossa miten vaatimus jaetaan maan sisällä.

Työryhmän jätelakiesityksen pohjalta sihteeristö on 4.2.2010 laatinut ”*Hahmotelman valtioneuvoston asetuksella annettaviksi säännöksiksi tuottajan (ei siis kunnan, RR:n lisäys) järjestämien vastaanottopaikkojen määrästä*”. Tämän hahmotelman mukaan kuluttajille tarkoitetuille metalli-, kuitu-, lasi- ja muovipakkauksille tulisi kiinteä vastaanottopaikka jokaiseen taajamaan tai jokaiseen

yli 500 asukkaan taajamaan. Yli 10.000 asukkaan taajamissa on oltava lisäksi kiinteä alueellinen vastaanottoaika jokaista 5.000 asukasta kohden. Tämä on siis vasta hahmotelma, ja asetus annetaan vasta kun jätelaki on läpäissyt eduskunnan. Ja vastuutahona on tuottajat, ei kunta. Käytännössä tuottajat luultavasti toimisivat tässäkin asiassa yhteistyössä kunnan = RR:n kanssa kuten nyt tapahtuu paperin, keräyskartongin ja sähkö- ja elektroniikkaromun suhteen, jolloin keräys tapahtuisi RR:n ekopisteillä ja RR olisi tuottajien alihankkija.

Jätemuovin materiaalihyödyntämisen järkevyydestä

Sinänsä jätemuovin keräykselle olisi siis valmiina infrastruktuuri: RR:n ekopisteet ja jäteasemat. Tuskin tässä vaiheessa kannattaa ajatella kiinteistökohtaista keräystä. Tiedossamme ei ole yhtään kuntaa tai kuntien jätelaitosta joka olisi aloittanut tai vakavasti suunnittelemassa jätemuovin keräystä kotitalouksista. Teollisuuden suurten ja puhtaiden erien keräys on asia erikseen, mutta tämä toiminta on markkinavetoista.

Suomessa on tehty jätemuovin keräyskokeilua. Niiden yhteinen johtopäätös on ollut, että keräys on erittäin kallista per kerätty tonni, saanto on huono, samaten kerätyn muovijätteen laatu. Emme usko että ekopisteverkolla saataisiin kerättyä kuin melko pieni osa kaikesta muovista, ja tämäkin johtaisi ekomaksun korotukseen, joka olisi järkevin tapa rahoittaa keräystä. Muoviraaka-aineesta saatava hyvitys kattaisi pienen osan kustannuksista.

RR:n strategian mukaan merkittävä toiminnan muutos kuten jätemuovin erilliskeräyksen aloittaminen tulee tehdä huolellisen elinkaarianalyysin jälkeen. RR ei toistaiseksi suunnittele elinkaarianalyysia jätemuoville, koska vastuutahona ovat tuottajat.

Mainittakoon, että Tilastokeskuksen mukaan (JLY Jäsentiedote 1/2010) vuonna 2008 erilliskeräystä muovijätteestä yli 90 % päätyi rinnakkaispoltoon eikä materiaalihyödyntämiseen. Tämä muovi kerättiin ilmeisesti pääosin teollisuudesta ja sen voi olettaa olevan puhtaampaa ja homogeenisempää kuin kotitalouden jätemuovi.

Jätemuovin energiahyötykäyttö

Toistaiseksi kotitalouksien jätemuovi joutuu sekajätteen mukana kaatopaikalle. Kasvihuonepäästöjen kannalta muovijäte on vaaraton kaatopaikalla, koska se ei hajoa. Ellei parempaa hyötykäyttöä löydy, jätemuovi ohjautuu vuodesta 2014 alkaen energiahyötykäyttöön, kun Vantaan jätevoimala valmistuu. Tämä on energiamielessä erinomainen ratkaisu, koska muovi palaa hyvin ja pääosin puhtaasti. Ongelmana on se, että etenkin PVC-muovi tuottaa palaessaan suolahappoa. Moderni jätevoimala kuitenkin hallitsee hyvin tällaiset päästöt. Toinen ongelma on hiilidioksidi. Muovi ei ole biohajoavaa (= CO₂-neutraalia) kuten valtaosa sekajätteestä, vaan aiheuttaa fossiilista päästöä. Muovin läjitys kaatopaikalle sen aiheuttaman fossiilisen CO₂-päästön takia, kun samanaikai-

sesti poltetaan öljyä muualla, ei ole loogista. Tuore ruotsalainen tutkimus (Renova Ab/Avfall och Miljö 1/2010) osoittaa, että fossiilisen hiilen osuus jätevoimalan päästöissä on huomattavasti alhaisempi kuin tähän asti on luultu. Fossiilinen hiili on peräisin mm. muovista. Tähän asti on arvioitu, että osuus on n. 30 %, mutta hiili-14-analyysin mukaan se olisikin vain 1 – 12 %. Kokonaisuutena ottaen sekajätteen energiahyötykäyttö on ylivoimaisesti suurin yksittäinen toimenpide jolla jätehuollon aiheuttamia kasvihuonepäästöjä voidaan ratkaisevasti vähentää. Ruotsissa puhutaan jo jätehuollon toimimisesta hiilidioksidinieluna, kun tarkastellaan koko materiaaliketjua.

Yhteenveto

RR ei tällä hetkellä suunnittele jätemuovin erilliskeräyksen aloittamista vaan odottaa jätelain pohjalta mahdollisesti annettavaa asetusta sekä tuottajien sen pohjalta tekemiä päätöksiä. RR seuraa kuitenkin tiiviisti alan tutkimuksia ja kokemuksia. Näillä näkymin Vantaan jätevoimala tulee olemaan erinomainen sekajätteen hyödyntämispaikka myös sille sekajätteessä oleville muoveille, jotka ei päädy mahdolliseen pakkausmuovin tulevaan erilliskeräykseen.

Tehokkainta jätemuoviongelman vähentämiseksi on kohdistaa toimenpiteet toisaalta pakkausteollisuuteen, toisaalta suoraan kuluttajiin. Jättemuovin talteenoton organisointi suurin kustannuksin ja huonoin saannoin johtaa helposti ajattelemaan, että ongelma olisi ratkaistu sillä.

ROSK'N ROLL OY AB

Stig Lönnqvist
toim.joht.